

EIROPAS PARLAMENTS

2004

2009

Ekonomikas un monetārā komiteja

2007/0196(COD)

7.2.2008

ATZINUMA PROJEKTS

Sniegusi Ekonomikas un monetārā komiteja

Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komitejai

par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2003/55/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu
(COM(2007)0529 – C6-0317/2007 – 2007/0196(COD))

Atzinumu sagatavoja: *Bernhard Rapkay*

PA_Legam

ĪSS PAMATOJUMS

1. Konteksts

Līdz šim gāzes nozarē sasniegto konkurences un tirgus integrācijas līmeni saskaņā ar pirmo un otro iekšējā enerģijas tirgus paketi vēl nevar uzskatīt par apmierinošu. Tāpēc apsveicams ir „papildu regulācijas“ priekšlikums par trešo iekšējā enerģijas tirgus paketi. Attiecībā uz Komisijas priekšlikumā izvirzītajiem mērķiem pastāv liela vienprātība, tomēr izvēlētie līdzekļi rada jautājumus.

2. Nošķiršanas noteikumi

Komisijas priekšlikumā un politiskajās diskusijās kopumā dominē jautājums par īpašumtiesību nošķiršanu (*ownership unbundling, OU*). Šai nošķiršanai piedēvē ļoti pozitīvu ietekmi, kas ievērojami pārsniedz ietekmi, kuru rada nediskriminējoša tirgus pieeja. Tomēr Eiropas pārvades tīkli veido dabisku monopolu, ko nespēj ietekmēt citi īpašnieki, kuri nav iesaistīti ražošanā un realizācijā. Daudz iedarbīgāks instruments šajā gadījumā ir pareiza regulatīvā pieeja. Turklāt pārvades tīklu operatoru īpašumtiesību nošķiršana faktiski līdzinātos īpašumu atsavināšanai, kas vismaz dažās valstīs radītu konstitucionālas problēmas un vispār radītu jautājumu par līdzekļu atbilstību. Tam sekas varētu būt gadiem ilgi tiesas procesi, kam būtu ārkārtīgi liela negatīva ietekme uz iesaistīto uzņēmumu nodomiem investēt un piegādes drošību. Bez tam ir apšaubāmi, vai īpašumtiesību nošķiršanas pasākumi tiešām veicinātu *tirgus integrāciju* un konkurenci, kā cer Komisija.

Kā otršķirīgu alternatīvu Komisija piedāvā „neatkarīga sistēmas operatora“ iesaistīšanu, tomēr šim risinājumam ir maza lietderība. Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, ir apsveicami, ka dažas dalībvalstis ir izstrādājušas modeli, kas paredz efektīvu un iedarbīgu tīklu operatoru nošķiršanu, balstoties uz uzņēmējdarbības tiesību nošķiršanu. Vēl ir jāpārbauda, kādu rezultātu šis modelis dos, tomēr jebkurā gadījumā tam vajadzētu būt labākam par rezultātu, ko dod pašreizējais uzņēmējdarbības tiesību nošķiršanas modelis.

3. Regulatīvā struktūra

Kopumā, lai radītu funkcionējošu, integrētu enerģijas iekšējo tirgu, galvenā nozīme ir regulatīvās struktūras inteligēntai veidošanai, kam ir svarīgāka nozīme arī par īpašumtiesību nošķiršanu. Tāpēc Komisijas priekšlikumā ietilpst daudz noteikumu par regulatīviem jautājumiem, tomēr tajā nav sniegta atbilde uz jautājumu par pilnvaru sadalīšanu *starp* regulatīvās struktūras dalībniekiem.

- Sevišķi Aģentūra, kam ir tikai konsultēšanas tiesības, attiecībā uz enerģijas regulatoru sadarbību nespētu pietiekami labi izpildīt savu uzdevumu pārvarēt pastāvošos regulatīvās struktūras trūkumus („*regulatory gap*“), kas galvenokārt attiecas uz starpsavienojumu. Aģentūrai jānosaka juridiski saistošas lēmumu pieņemšanas pilnvaras kādā skaidri definētā nozarē. Tai arī jārikojas neatkarīgi no dalībvalstu pārvaldes iestāžu ekonomiskajām un politiskajām interesēm, un tas jāattiecinā arī uz Eiropas Komisijas interesēm. Lai Aģentūrai piešķirtu plašākas pilnvaras, tai jāsniedz plašāki ziņojumi Parlamentam un Ministru padomei.
- Komisijas priekšlikums stiprina dalībvalstu pārvaldes iestāžu neatkarību un kompetenci. Šajā nozarē ļoti svarīga ir turpmāka viedokļu saskaņošana.
- Eiropas pārvades tīklu operatoru lomu attiecībā uz Aģentūru nedrīkst pārvērtēt, un jebkurā gadījumā to pilnvarām regulatīvajā jomā saistībā ar tehnisko kodeksu izstrādi jāpaliek ierobežotām, un tiem jāizvairās sniegt norādījumus par „neīsto pašregulāciju“.

- Visbeidzot rodas jautājums, kāda loma nākamajā regulatīvajā struktūrā būs Komisijai. Komisijas sastādītajā direktīvas priekšlikumā ir paredzēts piešķirt Komisijai plašas pilnvaras, pieņemot pamatnostādnes saskaņā ar komitoloģijas procedūras pilnvarām. Neraugoties uz paredzēto regulatīvo kontroles procedūru, Parlamentam šajā sakarā radies jautājums, vai tiešām Komisijai vienai pašai var uzticēt, piemēram, izstrādāt pamatnostādnes par pārvaldes iestāžu savstarpējās sadarbības *apmēru* (24.d panta 4. punkts). Arī citas pamatnostādnes var skart svarīgu direktīvas saturu, un tāpēc pašā direktīvā un līdz ar to arī dokumentos, kas attiecas uz koplēmumu pieņemšanas procedūru, ir jādefinē pamatnostādņu saturs, ciktāl tas ir iespējams.

4. Piezīmes par procedūru

Ierosinātos lietišķos grozījumus, sevišķi grozījumus noteikumiem par nošķiršanu, blīvā darba grafika dēļ šā atzinuma sagatavošanas brīdī nav iespējams īstenot. Tāpēc atbilstošus priekšlikumus alternatīva modeļa izstrādei referents iesniegs vēlāk.

GROZĪJUMI

Ekonomikas un monetārā komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komiteju savā ziņojumā iekļaut šādus grozījumus:

Komisijas ierosinātais teksts	Parlamenta izdarītie grozījumi
Grozījums Nr. 1 7. APSVĒRUMS	
<p>(7) Efektīvi nošķirt var tikai vienā veidā — likvidējot vertikāli integrētu uzņēmumu dabisko motivāciju diskriminēt konkurentus attiecībā uz pieeju tīkliem un investīcijām. <i>Vienkāršākais un stabilākais</i> risinājums dabiskā interešu konflikta novēršanai un piegādes drošības panākšanai ir īpašumtiesību nošķiršana — tīkla īpašnieks, kas nav atkarīgs no piegādes un ražošanas interesēm, tiek iecelts par tīkla operatoru. Tāpēc Eiropas Parlamenta 2007. gada 10. jūlijā pieņemtajā rezolūcijā par gāzes un elektroenerģijas iekšējā tirgus perspektīvām minēts, ka īpašumtiesību nošķiršana pārvades līmenī uzskatāma par visefektīvāko līdzekli, lai nediskriminējoši veicinātu investīcijas infrastruktūrā, jaunu dalībnieku taisnīgu piekļuvi tīklam un pārredzamību tirgū. Minēto iemeslu dēļ dalībvalstīm</p>	<p>(7) Efektīvi nošķirt var tikai vienā veidā — likvidējot vertikāli integrētu uzņēmumu dabisko motivāciju diskriminēt konkurentus attiecībā uz pieeju tīkliem un investīcijām. <i>Vienkāršs un stabils</i> risinājums dabiskā interešu konflikta novēršanai un piegādes drošības panākšanai ir īpašumtiesību nošķiršana — tīkla īpašnieks, kas nav atkarīgs no piegādes un ražošanas interesēm, tiek iecelts par tīkla operatoru. Tāpēc Eiropas Parlamenta 2007. gada 10. jūlijā pieņemtajā rezolūcijā par gāzes un elektroenerģijas iekšējā tirgus perspektīvām minēts, ka īpašumtiesību nošķiršana pārvades līmenī uzskatāma par visefektīvāko līdzekli, lai nediskriminējoši veicinātu investīcijas infrastruktūrā, jaunu dalībnieku taisnīgu piekļuvi tīklam un pārredzamību tirgū. Minēto iemeslu dēļ dalībvalstīm</p>

jānodrošina, ka tai pašai personai vai personām nav iespēju kontrolēt (tostarp izmantojot mazākuma veto tiesības stratēģiski svarīgos lēmumos, piemēram, par investīcijām) ražošanas vai piegādes uzņēmumu un tajā pašā laikā būt ieinteresētai pārvades sistēmas operatorā vai pārvades sistēmā vai izmantot savas tiesības šajos uzņēmumos. Un otrādi — ja persona kontrolē pārvades sistēmas operatoru, jāizslēdz iespēja šai pašai personai būt ieinteresētai piegādes uzņēmumā vai izmantot savas tiesības šajā uzņēmumā.

jānodrošina, ka tai pašai personai vai personām nav iespēju kontrolēt (tostarp izmantojot mazākuma veto tiesības stratēģiski svarīgos lēmumos, piemēram, par investīcijām) ražošanas vai piegādes uzņēmumu un tajā pašā laikā būt ieinteresētai pārvades sistēmas operatorā vai pārvades sistēmā vai izmantot savas tiesības šajos uzņēmumos. Un otrādi — ja persona kontrolē pārvades sistēmas operatoru, jāizslēdz iespēja šai pašai personai būt ieinteresētai piegādes uzņēmumā vai izmantot savas tiesības šajā uzņēmumā.

Or. de

Pamatojums

Nav pareizi, ka īpašumtiesību nošķiršana ir vienkāršākais un ātrākais risinājums piegādes drošības panākšanai. Piegādes drošība ir saistīta ar daudzveidīgākiem nosacījumiem, kas ir pareizais regulējuma apjoms. Arī pēc īpašumtiesību nošķiršanas tīkls ir dabīgs monopols, kuram nepieciešams regulējums.

Grozījums Nr. 2 11. APSVĒRUMS

(11) Ja uzņēmums, kam pieder pārvades sistēma, ir daļa no vertikāli integrēta uzņēmuma, dalībvalstīm jādod izvēles iespējas starp īpašumtiesību nošķiršanu un, **atkāpjoties no šīs prasības**, neatkarīgu sistēmas operatoru izveidi, kas nav atkarīgi no piegādes un ražošanas interesēm. Lai ar neatkarīgu sistēmas operatoru risinājumu panāktu vajadzīgo rezultātu, jāpieņem īpaši papildu noteikumi. Lai pilnībā aizsargātu vertikāli integrētu uzņēmumu īpašnieku intereses, dalībvalstīm jādod izvēles iespējas īpašumtiesību nošķiršanas *īstenošanā* — izmantot tiešu nodalīšanu vai sadalīt integrētā uzņēmuma īpašumdaļas tīkla uzņēmuma īpašumdaļās un piegādes un ražošanas uzņēmējdarbības daļās, ievērojot īpašumtiesību nošķiršanas prasības.

(11) Ja uzņēmums, kam pieder pārvades sistēma, ir daļa no vertikāli integrēta uzņēmuma, dalībvalstīm jādod izvēles iespējas starp īpašumtiesību nošķiršanu un neatkarīgu sistēmas operatoru izveidi, kas nav atkarīgi no piegādes un ražošanas interesēm. Lai ar neatkarīgu sistēmas operatoru risinājumu panāktu vajadzīgo rezultātu, jāpieņem īpaši papildu noteikumi. Lai pilnībā aizsargātu vertikāli integrētu uzņēmumu īpašnieku intereses, dalībvalstīm jādod izvēles iespējas īpašumtiesību nošķiršanas *īstenošanā* — izmantot tiešu nodalīšanu vai sadalīt integrētā uzņēmuma īpašumdaļas tīkla uzņēmuma īpašumdaļās un piegādes un ražošanas uzņēmējdarbības daļās, ievērojot īpašumtiesību nošķiršanas prasības.

Or. de

Pamatojums

Neatkarīgu sistēmas operatoru izveidei būtu jābūt līdzvērtīgai iespējai.

Grozījums Nr. 3
32. APSVĒRUMS

(32) Attiecībā uz Direktīvu 2003/55/EK Komisijai jāpiešķir pilnvaras jo īpaši pieņemt pamatnostādnes, kas vajadzīgas, lai panāktu minimālo saskaņotības pakāpi šīs direktīvas mērķa sasniegšanai. Tā kā minētie pasākumi ir vispārīgi un paredzēti Direktīvas 2003/55/EK papildināšanai ar jauniem nebūtiskiem elementiem, tie jāpieņem saskaņā ar regulatīvo kontroles procedūru, kas ir paredzēta Lēmuma 2003/468/EK 5.a pantā.

(32) Attiecībā uz Direktīvu 2003/55/EK Komisijai jāpiešķir pilnvaras **ierobežoti** pieņemt pamatnostādnes, kas vajadzīgas, lai panāktu minimālo saskaņotības pakāpi šīs direktīvas mērķa sasniegšanai. Tā kā minētie pasākumi ir vispārīgi un paredzēti Direktīvas 2003/55/EK papildināšanai ar jauniem nebūtiskiem elementiem, tie jāpieņem saskaņā ar regulatīvo kontroles procedūru, kas ir paredzēta Lēmuma 2003/468/EK 5.a pantā.

Or. de

Pamatojums

Pietiek ar to, ka Komisija var šajā sakarā izdot skaidri noteiktas pamatnostādnes.

Grozījums Nr. 4
1. PANTA 2. PUNKTS
3. panta 7. daļa (Direktīva 2003/55/EK)

(2) Šādu 7. punktu pievieno 3. pantam.
„7. Komisija var pieņemt pamatnostādnes šā panta īstenošanai. Minēto pasākumu, kas paredzēts šīs direktīvas nebūtisko elementu grozīšanai, papildinot to, pieņem saskaņā ar 30. panta 3. punktā minēto regulatīvo kontroles procedūru.

svītrots

Or. de

Pamatojums

Vispārējās nozīmes saistības nosaka jau šobrīd spēkā esošā direktīva. Komisijas pamatnostādnes šajā jomā nav lietderīgas.

Grozījums Nr. 5

1. PANTA 8. PUNKTS

9.a panta 3. daļa (Direktīva 2003/55/EK)

**3. Komisija var pieņemt pamatnostādnes, svītrots
lai nodrošinātu, ka pārvades sistēmas
īpašnieks un uzglabāšanas sistēmas
operators pilnīgi ievēro šā panta 2. punktu.
Minēto pasākumu, kas paredzēts šīs
direktīvas nebūtisko elementu grozīšanai,
papildinot to, pieņem saskaņā ar 30. panta
3. punktā minēto regulatīvo kontroles
procedūru.”**

Or. de

Pamatojums

Šajā sakarā nav pareizi, ka Komisija izdod pamatnostādnes.

Grozījums Nr. 6

1. PANTA 10. PUNKTS

13. panta 4. daļa (Direktīva 2003/55/EK)

**4. Komisija var pieņemt pamatnostādnes, svītrots
lai nodrošinātu to, ka sadales sistēmas
operators pilnībā ievēro 2. punktu attiecībā
uz sadales sistēmas operatora pilnīgu
neatkarību, nediskriminējošu rīcību un
aizliegumu vertikāli integrētu uzņēmumu
piegādes struktūrai negodīgi izmantot
vertikālās integrācijas priekšrocības.
Minēto pasākumu, kas paredzēts šīs
direktīvas nebūtisko elementu grozīšanai,
papildinot to, pieņem saskaņā ar 30. panta
3. punktā minēto regulatīvo kontroles
procedūru.”**

Or. de

Pamatojums

Tik plašu pamatnostādņu izdošana šajā gadījumā neiederas.

Grozījums Nr. 7

1. PANTA 13. PUNKTS

22. panta 5. punkta 1. daļa (Direktīva 2003/55/EK)

5. Divu mēnešu laikā pēc paziņojuma saņemšanas Komisija var pieņemt lēmumu, ar kuru pieprasa, lai pārvaldes iestāde groza vai atceļ lēmumu par atbrīvojuma piešķiršanu. Minētais periods sākas nākamajā dienā pēc paziņojuma saņemšanas. Divu mēnešu termiņu var pagarināt vēl par diviem mēnešiem, ja Komisija pieprasa papildu informāciju. Minētais periods sākas nākamajā dienā pēc pilnīgas papildu informācijas saņemšanas. Divu mēnešu termiņu var pagarināt arī tad, ja tam piekrīt gan Komisija, gan pārvaldes iestāde. Paziņojumu uzskata par anulētu, ja pieprasījumā noteiktajā termiņā netiek sniegta pieprasītā informācija, izņemot gadījumus, kad pirms minētā termiņa beigām ar Komisijas un pārvaldes iestādes piekrišanu termiņš tiek pagarināts, vai arī ja pārvaldes iestāde pienācīgi pamatotā paziņojumā informē Komisiju par to, ka tā uzskata paziņojumu par pilnīgu.

5. Divu mēnešu laikā pēc paziņojuma saņemšanas Komisija var pieņemt **ar konkurences noteikumiem saistītu** lēmumu, ar kuru pieprasa, lai pārvaldes iestāde groza vai atceļ lēmumu par atbrīvojuma piešķiršanu. Minētais periods sākas nākamajā dienā pēc paziņojuma saņemšanas. Divu mēnešu termiņu var pagarināt vēl par diviem mēnešiem, ja Komisija pieprasa papildu informāciju. Minētais periods sākas nākamajā dienā pēc pilnīgas papildu informācijas saņemšanas. Divu mēnešu termiņu var pagarināt arī tad, ja tam piekrīt gan Komisija, gan pārvaldes iestāde. Paziņojumu uzskata par anulētu, ja pieprasījumā noteiktajā termiņā netiek sniegta pieprasītā informācija, izņemot gadījumus, kad pirms minētā termiņa beigām ar Komisijas un pārvaldes iestādes piekrišanu termiņš tiek pagarināts, vai arī ja pārvaldes iestāde pienācīgi pamatotā paziņojumā informē Komisiju par to, ka tā uzskata paziņojumu par pilnīgu.

Or. de

Pamatojums

Izņēmumu apstiprināšanai jābūt ACER, nevis Komisijas uzdevumam. Komisijai jāiesaistās tikai, pieņemot lēmumus attiecībā uz konkurenci.